

аналітичної діяльності, технологіями цієї роботи та мати високу комп'ютерну грамотність. Таке фахове поєднання зустрічається не часто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борисов А. Ю. Використання аналітичних систем в управлінні соціальною сферою / А. Ю. Борисов // *Теорія та практика управління: нові підходи*. – К. : Університетський гуманітарний ліцей, 2003. – 172 с.
2. *Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]*. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.
3. Світличний О. О. *Основи геоінформатики : навч. посіб.* / О. О. Світличний, С. В. Плотницький ; за заг. ред. О. О. Світличного. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 295 с.

**Яківців Володимир Петрович, магістрант,
Баран Ростислав Ярославович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

**БІЗНЕС-ПЛАН ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА**

Найважливішим організаційним елементом підприємництва в умовах ринкової економіки виступає розробка і реалізація бізнес-плану, який в загальносвітовій практиці є основою для оцінки доцільності новостворюваних підприємств або реалізації проектів з випуску нової продукції.

Для провідних зарубіжних країн бізнес-план є обов'язковим інструментом по залученню інвесторів для реалізації своїх проектів. У вітчизняному підприємницькому середовищі бізнес-план тільки в останні десятиліття починає відігравати суттєву роль.

Бізнес-план необхідний при розробці проектно-інвестиційних рішень відповідно до існуючих на сучасному етапі ринковими потребами. Бізнес-план є планом розвитку підприємства на майбутній період, в якому формулюються предмет, головні цілі та стратегії, географічні регіони господарської діяльності та напрямки, визначається цінова політика, умови здійснення закупівель і поставок, переробки та страхування товарів, транспортування, структура і місткість ринку, чинники, що впливають на зростання чи зниження доходів по групах послуг чи товарів, що реалізуються існуючим підприємством чи планують випускатись/реалізуватись новоствореним підприємством.

З метою практичної реалізації бізнес-планування як процесу є важливим дотримання наступних принципів [1]:

- безперервність, яка передбачає ковзний характер планування;
- гнучкість, що означає постійну адаптацію до змін середовища, в якому функціонує дане підприємство;
- комунікативність, під якою розуміється інтеграція і координація зусиль;

- інтерактивність, що передбачає творчий характер планування і неодноразовість пророблення раніше складених розділів плану;
- багатоваріантність, яка передбачає вибір найкращої з альтернатив досягнення поставленої мети;
- адекватність відображення достовірних проблем і реальної самооцінки в процесі планування.

Бізнес-план носить імовірнісний характер і передбачає можливість розвитку різних варіантів ділової поведінки організації.

Бізнес-план опрацьовує різноманітні дії організації як на ринку, так і всередині неї. Вся інформація, яка відображена представлена у бізнес-плані (стратегія підприємства, схеми роботи з субпідрядниками та постачальниками, формули розподілу прибутку тощо), виступає предметом обговорення і піддається подальшому аналізу.

Отже, можна стверджувати те, що бізнес-план має велике значення:

- при розробці концепції ведення бізнесу та генеральної стратегії розвитку підприємства;
- виконанні функції планування;
- для контролю і оцінки процесу розвитку соціальної і основної виробничої діяльності підприємства;
- залучення грошових коштів;
- залучення інвесторів, ефективного використання інвестицій, конкурсного розміщення інвестицій в високоефективні проекти.

На підставі вищесказаного, можемо зробити висновок про те, що в зарубіжних країнах складання бізнес-плану має важливе значення не тільки на етапі створення підприємства, але, і, в процесі його діяльності. Бізнес-план в них виступає кінцевим продуктом цілого процесу бізнес планування. Бізнес-планування найкраще можна охарактеризувати терміном «аналіз управлінських рішень». Для визначення стратегії розвитку великої зарубіжної фірми складається розгорнутий бізнес-план. Нерідко потенційні інвестори визначаються ще в ході підготовчої стадії, в цьому випадку бізнес-план пишеться, виходячи з конкретних вимог, що трохи полегшує завдання розробників.

Загалом принципи відмінності розгляду бізнес-плану як інструменту розвитку бізнес-процесів в Україні та в провідних зарубіжних країнах полягають в тому за кордоном підходять до ведення бізнесу зовсім з відношенням, в тому числі і до бізнес-планів. Наприклад, у США, бізнес є, насамперед, способом життя. В більшості країн Європи бізнес асоціюється з такими поняттями як самореалізація, незалежність та свобода. А в Україні ведення бізнесу є основним способом заробити гроші.

Американські керівники не отримують морального задоволення від того, що бізнес приносить великий дохід, якщо вони не інвестують його в розвиток своєї справи. Тому логічно, що американців більше цікавить частка ринку, яку

має їх бізнес, його живучість, ніж просто отримання прибутку. Таким чином, пріоритети, які розставляють на заході щодо бізнес-планів, ставляться усвідомлено.

Конкуренція та ринкові механізми в США настільки тиснуть на керівника бізнесу або на підприємця, що основними видами їх діяльності вважаються не ті, що залежать від особистих прагнень і уподобань, а те на скільки правильно вони оцінюють вплив цього тиску на бізнес.

Також різним є і ставлення до бухгалтерського обліку, який як ми вже відзначали є частиною бізнес-плану. В Україні бухгалтерський облік ведеться переважно з метою задовольнити інтерес контролюючого органу. А в США це робиться, насамперед, для більшого розуміння власної справи. Що стосується живучості бізнесу, то це основне, що хвилює будь-якого керівника підприємства в провідних країнах світу. В США вона визначається співвідношенням між вартістю активів і сумарними зобов'язаннями, в той час як в Україні - це звичне для нас співвідношення витрат і доходів.

Ще однією важливою відмінністю вважається підтримка зі сторони держави, яка за кордоном має велике значення. Це інформаційне обслуговування та консультації, які є безкоштовними для всіх початківців і молододосвідчених підприємців. В Україні нажалі така підтримка є рідкісною і це доводиться компенсувати самотійною активністю мешканців. Однак, варто враховувати, що в останні роки консультативні організації з повідних країн світу намагаються допомогти вітчизняним підприємцям як з наданням матеріальної підтримки, так і безкоштовних консультацій для вітчизняних підприємців.

Найбільша перевага реалізації бізнес-планування за кордоном полягає у комплексному підході. У рамках бізнес-плану маркетингові, фінансові, соціальні та організаційні аспекти діяльності організації не розглядаються ізольовано. Всі без винятку сторони бізнесу аналізуються комплексно, що дозволяє в свою чергу реально оцінити наслідки прийняття тих або інших управлінських рішень.

Таким чином, бізнес-планування спочатку вимагає значних коштів, часу і зусиль зі збору і обробки інформації. Однак, при цьому, використовуючи світовий досвід можна витрати на бізнес-планування розглядати як найбільш вигідні інвестиції, оскільки, вони дозволяють прогнозувати як виробничу діяльність підприємства, так і враховувати соціальні аспекти управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.